
„TO NERIEŠ – PRÍDE MI TO ZBYTOČNÉ“

PARALELY FLOSKÚL A MÓDNYCH SLOV PRI KOMPARÁCII SLOVENČINY S ČEŠTINOU

MIROSLAVA GAVUROVÁ

“NO NEED TO BOTHER – I FIND IT USELESS”

PARALLELS OF BUZZWORDS IN COMPARISON OF SLOVAK AND CZECH

The paper deals with a few of the most frequent Slovak buzzwords that occur in internet communication, mostly in online newspapers, blogs, social media and discussion forums. They very often copycat expressions of Czech origin (riešiť/neriešiť, nemusím, dostalo/dostane-Z_{os}-to, prišlo/príde-Z_{os}-to, ustáť, vytešovať sa) and therefore the analysis also points out the parallels and differences between the two languages. The author concentrates on changes in their meaning towards semantic entropy and examines how context helps to identify the intended meaning of buzzwords in particular situations. It also describes morphological and syntactic specifics of the analyzed buzzwords as well as their collocability in comparison to their “neutral” use. The paper underscores that buzzwords are used more to impress percipients rather than effectively express specific meaning.

Key words: buzzword, vogue word, collocability, semantic variability, semantic entropy

ÚVOD

Keď v roku 2003 vyšla v Čechách publikácia Vladimíra Justa *Slovník floskulí. Malá encyklopedie polistopadového newspeaku: klišé, slogany, han-týrky, tiky, partiové metafory, slovní smogy* (2003), získala si pozornosť medzi laickými čitateľmi i vo vedeckej komunite. Kým v čitateľskej verejnosti zarezoňovala skôr pozitívne, z lingvistickej obce zazneli na jej adresu početné kritické hlasy (porov. napr. Šimandl 2004,⁽¹⁾ Slomek 2004).

1 Tam aj odkazy na ďalšie práce, ktoré Justovu prácu reflektujú.

V roku 2005 vydal Just *Slovník floskulí 2*, s podtitulom *Další várka slovního smogu: paslova, pavazby, pamyšlenky* (2005). Napokon v roku 2009 vyšiel *Veľký slovník floskulí* (Just 2009), ktorý stál aj za prvotnou inšpiráciou autorky zamyslieť sa nad existenciou podobných, analogických lexém či spojení v slovenčine (Gavurová 2012). Opätovným ponorom do problematiky v tejto práci revidujeme a rozvíjame viaceré postuláty v súlade s poznatkami, ktoré máme k dispozícii teraz. Nazdávame sa však, že obe práce dokazujú prinajmenšom predpoklad, že napriek oprávneným kritickým pripomienkam je prínos Justových publikácií najmä v motivácii premýšľať nad hypertrofiou skúmaných lexém v komunikácii (Palátová 2013: 3).

Preto hoci si uvedomujeme opodstatnenosť argumentov, ktoré boli v kritických reflexiách na adresu prvého dielu *Slovníka floskulí* sformulované, na tomto mieste nechceme hodnotiť koncepciu ani lexikografickú úroveň Justových publikácií. Ako totiž pripomína Palátová (ibid.), aj samotný Just volá po „vzniku díla odborného, ucelenejšieho a propracovanejšieho, zaměřeného na popis českých floskulí (pokud možno ze všech oblastí mezilidské komunikace) z objektivnějšího hlediska“.

Keďže takéto práce v českom prostredí jestvujú,⁽²⁾ v tomto príspevku bude naším zámerom skôr poukázať na paralely medzi češtinou a slovenčinou v tomto segmente lexiky. Mnohé z lexém či konštrukcií, ktoré Just uvádza medzi českými floskulami, totiž nájdeme v takmer zrkadlovej verzii aj v slovenčine. Samozrejme, nemôžeme sa tu zaoberať všetkými floskulami, ktoré pri komparácii slovenčiny a češtiny nachádzame. Výberovo sa preto zameriame len na niekoľko takých, ktoré patria k najfrekvencovanejším a zachytili sme ich v početných výskytoch najmä v internetovej komunikácii – v elektronických verziách periodík, v blogoch, na sociálnych sieťach a v diskusných fórach. Uvádzané exemplifikácie teda pochádzajú zo slovenského mediálneho priestoru.⁽³⁾

2 Len na ilustráciu, Josef Šimandl (2004) uvádza zoznam štúdií a publikácií, ktoré na tému floskúl v českom mediálnom a politickom diskurze dovtedy vyšli. Ich počet iste odvtedy narástol.

3 Všetky uvádzané príklady pochádzajú z internetových zdrojov alebo zo Slovenského národného korpusu (verzia prim-9.o-public-all).

Pred samotnou analýzou paralel bude azda užitočné pozrieť sa na terminologické vymedzenie predmetu nášho uvažovania. Analyzované lexémy označujeme termínom *floskula*, ktorý sa v slovenských lexikografických prácach sémantizuje ako „slohovo nadnesený, kvetnatý al. veľmi všeobecný výrok bez konkrétneho významu, prázdny obrat; syn. fráza“ (Buzássyová – Jarošová 2006); či ako „prázdna reč; fráza“ (Šaling – Ivanová-Šalingová – Maníková 1997: 395). Obe definície sa stretávajú v charakteristike *prázdny*.

Synonymne k termínu *floskula* sa používa aj termín *klišé*, ktoré sa chápe ako „často používaný myšlienково prázdny slovný zvrat, ošúchaná fráza, floskula“ (Jarošová – Buzássyová 2011) či ako „ustálený zautomatizovaný slovný zvrat (napr. formuly v listoch, pri úradných výkonoch a pod.); obyč. *pejor.* častým používaním ošúchaný, frázovitý slovný zvrat al. vôbec ošúchaný jazykový prostriedok, šablóna“ (Petráčkova – Kraus 2005). Vo všetkých definíciách termínu *klišé* vystupuje do popredia adjektívum *ošúchaný*.

V tejto štúdii sa venujeme lexémam a slovným spojeniam, ktoré majú niektoré črty spoločné s floskulami, inými parametrami sa zaraďujú ku klišé. Z hľadiska sémantickej vágnosti, resp. významovej variabilnosti, sú analyzované lexémy blízke floskulám. Pre stereotypnosť a mechanickosť ich použitia v komunikátoch by sme ich mohli hodnotiť ako klišé.

Rovnako pri týchto slovách nachádzame styčné body s kategóriou módnych slov, ktoré sa v angličtine označujú termínmi *buzzwords* (Neuman et al. 2011; Mjøs et al. 2014), resp. *vogue words* (Crystal 1995), pričom oba termíny je možné preložiť ako *módne slová*. Kým v niektorých prácach sa *buzzwords* chápu ako nové slová (t. j. neologizmy), ktoré vstupujú do jazyka a ako módne slová (*fashion words*) sa stávajú veľmi obľúbené (Neuman et al. 2011), iní lingvisti ich chápu odlišne. Podľa Mjøs et al. (2014) kým sa slovo stane ozajstným *buzzword* (*módnym slovom*), „má v pôvodnom kontexte odlišnú a presnejšiu definíciu. *Buzzword*⁽⁴⁾ sa teda vytvára z termínu, ktorý má špecifický význam v konkrétnom kontexte, stane sa módnym

4 V preklade sme kvôli presnosti ponechali termín *buzzword*, aby sme ho odlišili od *vogue word*, keďže oba termíny sa prekladajú ako módne slová. Kurzívou zvýraznila M. G.

medzi laikmi a súčasne svoj presný význam stráca. Preto *buzzword* nevytvárame, slovo sa *buzzword* stáva“ (Mjøs et al. 2014).

Vogue words (módne slová) sa definujú ako „lexémy, ktoré získajú módný alebo kultový status v rámci jazyka ako celku alebo medzi členmi konkrétnej skupiny“, neobjavujú sa však odrazu, ale postupne a nenápadne, až kým si jedného dňa neuvedomíme, že ich používajú všetci (Crystal 1995: 179). *Vogue words* sa podľa Davida Crystala líšia od neologizmov (a od Neumanovho chápania *buzzwords*), lebo módnym slovom (*vogue word*) sa môže stať lexéma, ktorá nemusí byť nová, ale bola v jazyku už celé roky.⁽⁵⁾ V tomto sa s Crystalovou definíciou módnych slov prekrýva Justovo chápanie floskúl; podľa Justa „[s]lova se floskulami nerodí, ale vždycky teprve – nadužívaním, vyprázdnením, zastíraním a kontextem – stávajú“ (Just 2009: 37).

Aby sa teda slovo stalo módnym, nielenže musí mať istú frekvenciu v úze (tak ako neologizmus, ktorý by sme bez istej frekvencie takisto nemohli vôbec vnímať ako súčasť jazyka), ale musí byť obzvlášť často používané veľkým množstvom hovoriacich a musí sa rozšíriť do iných kontextov než bol ten, kde sa používalo pôvodne a dovtedy (Crystal 1995). Práve v tom sa módné slovo líši od neologizmu. Sekundárnosť, zmena kontextu používania a komunikačného výskytu, je črta, ktorú majú *vogue words* spoločnú s *buzzwords*, ako ich chápu Mjøs et al. (2014). Crystal (1995: 179) dokonca pripúšťa, že termín *buzzword* svojím spôsobom ešte lepšie vystihuje podstatu módnych slov, kódujúc zmenu, rozrušenie, aktivitu.⁽⁶⁾

Frekventovanosť v rozličných komunikačných kontextoch a situáciách znejasňuje, resp. zovšeobecňuje sémantiku analyzovaných lexém – vďaka tejto významovej entropii ich možno vzťahovať na pomerne široký diapazón denotátov. Nech už teda tieto pomenovania nazveme floskuly či módne slová, ich dominantnými črtami sú jednak relatívna sémantická variabilnosť až vágnosť (porov. napr. polosponové *prišlo/príde-Z_{os}-to*); a frekventovanosť, ktorá je vlastná aj ďalším typom pomenovaní (klišé, publicizmy). Aby sme

5 Crystal ako príklad uvádza lexému *absolutely*, ktorá sa v angličtine koncom osemdesiatych rokov dvadsiateho storočia začala používať ako synonymum konštrukcie „Yes, I agree.“ (ibid.)

6 Anglické verbum *buzz* označuje významy ako „bzučať, hučať, motať sa okolo, rojiť sa, víriť sa, šumieť, vriec“. Porov. na <https://slovníky.lingea.sk/anglicko-slovensky/buzz> [prístup 21. 3. 2021].

však nepriamo naznačili prvotnú inšpiráciu Justovým slovníkom floskúl, budeme v tejto práci používať na označenie týchto lexém termín floskula.

S ohľadom na definície floskúl (a módnych slov), ktoré zdôrazňujú rozptyl ich významu,⁽⁷⁾ sa pri analýze sústreďíme na posuny v sémantike a na ich sémantizáciu v jednotlivých komunikačných situáciách a kontextoch. Všímame si aj zmeny v kolokabilite oproti prvotnému či nepríznakovému použitiu a ich morfológické a syntaktické špecifiká v slovenčine.

Poukážeme na to, že z pohľadu pragmalingvistiky možno tieto výrazové prostriedky vnímať skôr ako efektívny prostriedok, ako zapôsobiť na percipienta a vyjadriť istý sociálny status, než efektívne vyjadriť konkrétny obsah. Pri použití analyzovaných lexém predpokladáme na strane expedienta nižšiu produkčnú námahu, keďže takáto lexéma zastreší viaceré, často synonymné významy. Naproti tomu percipient musí vynaložiť vyššiu námahu, aby módnemu slovu či floskule priradil v jednotlivých kontextoch konkrétny význam.

ANALÝZA

V nasledujúcej časti sa budeme venovať charakteristikám verb a verbálnych konštrukcií *riešiť/neriešiť*, *nemusieť*, *dostalo/dostane-Z_{os}-to*, *prišlo/príde-Z_{os}-to*, *ustáť*, *vytešovať sa*.⁽⁸⁾ Ich výpočet a poradie sú arbitrárne, kritériom zaradenia do zoznamu boli pozorované špecifiká ich používania oproti ich nepríznakovým pendantom či významom. Možno však nie je celkom arbitrárne, že zakaždým ide o verbá, ktoré sú vo funkcii predikatívu organizujúcim, ergo najdôležitejším činiteľom vety. Sémantické zmeny či entropia významu týchto floskúl má v konečnom dôsledku vplyv na kolokačný i slovotvorný potenciál týchto lexém.

7 Porov. aj Justov termín *rozostření* významu (2009: 39).

8 Just (2009) verbum *vytešovať se* neuvádza, do tejto analýzy sme ho však vybrali preto, že sa v češtine hojne vyskytuje, zatiaľ čo v slovenčine je nespisovné.

RIEŠIŤ/NERIEŠIŤ

Našu úvahu o floskulách v slovenskom jazykovom prostredí začneme dvojicou verb *riešiť/neriešiť*. Ich dominantnosť medzi ostatnými floskulami s podobnými charakteristikami napokon naznačujeme aj názvom svojho príspevku – „To nerieš, príde mi to zbytočné“.

Kým popularita českej floskuly *řešit* býva odvodzovaná od filmovej repliky „To neřeš, po tom nepátrej“ (Just 2009: 274–275), môžeme len predpokladať, že slovenské (*ne*)*riešiť* sa floskulou stalo aj pod vplyvom rozšírenia jeho populárneho českého pendantu.

Krátky slovník slovenského jazyka (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003), ktorý je kodifikačným, normatívnym typom slovníka, sémantizuje verbum *riešiť* takto:

1. usilovať sa urobiť z daných údajov uspokojujúci záver, hľadať uspokojujúce východisko, vysvetlenie: *riešiť ťažkú životnú situáciu, riešiť problém, otázku, spor; mat. riešiť rovnicu* hľadať jej koreň;
2. hodne, účelne upravovať, usporadúvať ako celok: *optimálne riešiť výstavbu sídliska, mestskú dopravu; pôsobivé riešenie scény*.

V mediálnych komunikátoch však pozorujeme hypertrofiu verb *riešiť* a *neriešiť* s významom odlišným od lexikografickej sémantizácie. Floskula (*ne*)*riešim* má v slovenčine väčší sémantický rozptyl a dá sa nahradiť inými ekvivalentnými lexémami alebo konštrukciami s konkrétnejším pomenovaním mimojazykovej skutočnosti.

Podľa Justa (2009: 275) možno floskulu *neřešit* v češtine nahradiť aj spojeniami *to mě nezajímá, to je mi ukradené, to je mi fuk, to mi nevádí, bez toho se obejdu, [...] na to kašlu, na to seru, tím pohrdám, na to nemám, tomu jsem nerozuměl, to je na mne moc složité, to je vzdálené, odtažené*. Diapazón sémantického záberu slovenského verba *neriešiť* (v 1. os. sg. prézenta) je podobne široký ako pri jeho českom pendante a intenzita (negatívneho) vzťahu komunikanta k pomenovávanej skutočnosti varíruje na osi nezaujmu od „nezaujíma ma to“ (*tvoje názory neriešim*), cez „nezaoberám sa tým“ (*zatiaľ neriešim, či budem pri pôrode svojho dieťaťa*); „nestarám sa o to, je mi to fuk, kašlem na to“ (*Klebety neriešim.*), až po významy prí-

tomné aj v češtine: „je to pre mňa príliš zložitá“ (*Vzťahy neriešim.*), „je to vzdialené“ (*Kde budem o rok, neriešim.*).

Floskula (*ne*)*riešiť* má v slovenčine aj odlišné morfológicko-syntaktické a kolokačné charakteristiky ako verbum (*ne*)*riešiť* pri nepríznačnom použití. Pôvodné *riešiť* sa spájalo s neživotnými denotátmi (*problém, otázka, spor, rovnica*). Aj floskula *riešiť/neriešiť* sa spája s predmetmi vyjadrenými neživotnými substantívami (*materiálne veci, svadbu, vekový rozdiel neriešim*), resp. vyjadrenými vedľajšou vetou, ktorá tieto neživotné substantíva zastupuje (*Zatiaľ neriešim, či budem pri pôrode svojho dieťaťa.*). Sémantický posun, resp. významový rozptyl, však pri floskule *neriešim* umožňuje použiť aj životné substantívum, prípadne osobné pronomen v priamom predmete (*Nížňanského neriešim.; Manžela neriešim.; Neznášam, keď ma riešia tí, čo o mne h...o vedia a vôbec ma nepoznajú.*). Navyše sa floskula (*ne*)*riešiť* používa v slovenčine aj ako bezpredmetové verbum⁹ (*Neriešim.; Netráp sa kvôli ľuďom, ktorí sa netrápia kvôli tebe... nerieš, prídu iní, lepsi.*).

Hypertrofiu floskuly (*ne*)*riešiť* v slovenskom mediálnom prostredí možno ilustrovať prepisom rozhovoru z televíznej šou. Adela Vinceová (vtedy Banášová; AV-B) sa svojho hosta Borisa Kollára (BK) pýtala, či by mu prekázalo, keby bol jeho syn taký sukničkář ako on:

AV-B: „[...] tak by si to riešil?“

BK: „Syna by som neriešil. Ale určite budem [...] riešiť svojich zaťov [...] Toto budem dosť vážne riešiť.“ (pluska.sk)

NEMUSIEŤ

Podľa lexikografického spracovania nedokonavý modálny relátor *musieť* vyjadruje v slovenčine nasledujúce významy: objektívnu nevyhnutnosť (*s neúspechom sa musíme zmieriť*), povinnosť (*musí sa starať o deti*), potrebu (*musí veľa študovať*), nátlak, rozkaz (*musíš mi vrátiť peniaze*), vôľu (*musím to mať*), predpoklad alebo istotu (*musela byť kedysi krásna*), prosbu či želanie (*musíte mi prepáčiť*) (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003). Podobne aj jeho negatívny pendant *nemusieť* má syntaktické vlastnosti

9 Podobne ako v češtine, porov. citovanú filmovú repliku.

syntaktického verba – spája sa s infinitívom plnovýznamového verba a vyjadruje absenciu nevyhnutnosti deja, stavu či vlastnosti subjektu (*nemusím sa ponáhľať; nemusí vám voňať; nemusím byť dokonalá*).

Na rozdiel od východiskového pomocného verba *nemusiť* má floskula *nemusím* atribúty autosémantického verba, ktoré si vyžaduje väzobné doplnenie predmetom v akuzatívne. V takýchto kontextoch možno verbum *nemusiť* sémantizovať ako „nemať rád“ (*Prázdne reči nemusím.; Duetá veľmi nemusím.*); „nepáčiť sa“ (*Marešove vtipy fakt nemusím.*); „nebaviť“ (*Letnú prípravu nemusím.; Nákupné centrá nemusím.*); „neznášať“ (*Intimitnosti, ktoré na ženách nemusíme.; MDŽ a karafiáty nemusím.*).

Parametre modálneho verba *nemusiť* v češtine a slovenčine na základe dotazníka i korpusových výskytov komplexne mapuje štúdia Hanse-
na, Nekulu a Banášovej (2011), ktorá hneď na úvod konštatuje, že takáto
konštrukcia sa v ostatných slovanských jazykoch nevyskytuje (ibid.: 243).
Zistenia tejto štúdie overila Martina Ivanová v slovenčine v novšom korpu-
sovom výskume (Ivanová 2017).⁽¹⁰⁾ Nasledujúca Tabuľka č. 1 sumarizuje
zhodu a rozdiely v zisteniach oboch výskumov.

	Hansen et al. (2011) Stav v slovenčine a češtine (dotazníkový prieskum + korpusové dáta)	Ivanová (2017) Stav v slovenčine (korpusové dáta)
Použitá osoba	1. a 3. os. sg. a pl.; 2. osoba nedoložená	1., 2., 3. os. sg. a pl. ⁽¹²⁾
Temporálna forma	prézent a préteritum; futúrum nedoložené	prézent dominantný; préteritum doložené; futúrum nedoložené
Modálna forma	indikatív aj kondicionál	indikatív; kondicionál nedoložený

10 Kým autorský kolektív (2011) vychádzal z verzie Slovenského národného korpusu (ďalej SNK) prim-5.0-public-all, Ivanová (2017) pracovala s korpusovou verziou prim-7.0-public-all. Pri porovnaní výsledkov oboch štúdií teda možno sledovať aj dynamiku vývoja autosémantického verba *nemusiť*.

11 Verbum *nemusím* sa v postmodálnom význame vyskytuje najčastejšie v 1. os. sg. alebo pl. indikativu prézenta (Ivanová 2017).

Aktívne participium	v češtine obmedzené, v slovenčine nemožné; deverbatívum (<i>nemusenie</i>) v slovenčine nemožné	aktívne participium a deverbatívum nedoložené
Forma	negatívna forma primárna v češtine aj slovenčine ob- medzená, nie však vylúčená	negovaná forma primárna; afirmatívna forma doložená
Reflexívna forma	doložená v češtine aj slovenčine	v SNK nedoložená
Druhý argument	preferovaná	anteponovaná forma prefe- rovaná; postponovaná forma doložená
Osobné zámeno v pozícii 1. a 2. argumentu	možné; preferencia bez osobného zámena	doložené v pozícii 1. a 2. argumentu, preferované bez osobného zámena

Tab. č. 1: Porovnanie dát predstavených v štúdiách
Hansena et al. (2011) a M. Ivanovej (2017)

Kým niektorí autori považujú autosémantické *nemusím* v slovenčine za výsledok elipsy (Findra 2008: 11; Rončáková – Vandáková 2020: 259), Hansen et al. (2011: 244) sa nazdávajú, že ide o sémanticky a syntakticky úplnú konštrukciu, v ktorej nie je vynechaný žiadny konštituent. Konštrukcia so synsémantickým *nemusím* doplnená o infinitív má totiž iný význam a plnovýznamové verbum, ktoré by bolo potenciálne elidované, nie je možné vždy jednoznačne rekonštruovať.⁽¹²⁾ Preto podľa nich ide skôr o jeden z nie príliš častých príkladov degramatikalizácie, „s prechodem gramatikalizovaného auxiliáru v plnovýznamové sloveso“ (Hansen et al.: 263). Degramatikalizácia bude završená vtedy, ak sa sloveso bude vyskytovať bez negácie (*musím*) vo význame „mať rád“ (ibid.). Predpokladáme, že tento proces sa už v slovenčine začal, keďže v SNK je doložená aj afirmatívna forma: *Stredomorská kuchyňa je kapitola sama osebe a nie je tajomstvom*,

12 Nie je to ani elipsa typu *Musím do školy*, kde sa vynecháva zvyčajne sloveso pohybu (ibid.).

že jej veľmi podstatnou zložkou (okrem rýb, ktoré nemusím) sú cestoviny. A tie musím (Ivanová 2017: 80).

Pri rozlišovaní toho, či ide o synsémantické modálne alebo autosémantické, postmodálne *nemusieť*, je (pre komunikantov) dôležitým indikátorom pozícia komplementu. Pri anteponovanom komplemente (*Cestovať lietadlom nemusím.*) komunikanti vnímajú konštrukciu vo význame „nemať rád“; pri postponovanom komplemente (*Nemusím cestovať lietadlom.*) ju interpretujú ako „mám inú možnosť“ (ibid.: 251). Antepozícia komplementu prispieva k príznakovosti tejto konštrukcie a dokazuje, že k plnej lexikalizácii slovesa *musieť* nedošlo (ibid.: 245).

Z komparatívneho hľadiska autori konštatujú, že pri tejto konštrukcii nejednotlivé štruktúrne rozdiely medzi češtinou a slovenčinou; rozdiely sa týkajú len frekvencie niektorých javov (Hansen et al. 2011: 252). K istým kolokačným špecifikám autosémantického verba *musieť* v slovenčine patrí jeho kolokabilita s príslovkou miery *veľmi*, pričom na modálne sloveso sa táto príslovka vzťahovať nemôže, čo len dokazuje autosémantický nemoďálny charakter *musieť* v takýchto konštrukciách (ibid.: 250).

Funkciou českej (i slovenskej) floskuly *nemusím* je zmierňovať negatívnu konotačnú zaťaženosť synonymných výrazov. Hoci sa ňou vyjadruje ostrý nesúhlas a odpor, umožňuje hovoriacemu „zústať nad vecí, korektní, bez emocií, zkrátka cool“ (Just 2009: 213). Floskula *nemusím* sa v češtine používa „všude tam, kde se z ironického pojmenování stává alibistické vyzutí z povinnosti věc přesněji pojmenovat. Namísto toho se pak mluvčí publiku předvede v módní uniformě, k níž už nemusí nic dodávat“ (ibid.: 214).

V slovenčine sa floskula *nemusieť* hodnotí ako syntaktická štyléma slangového charakteru, ktorá už „prekročila hranice svojho pôvodného funkčného prostredia a zaktualizovala sa aj vo verejných písomných jazykových prejavoch“ (Findra 2008: 12). Opakované používanie floskuly v rôznych komunikačných situáciách „hovori jednak o uniformite vyjadrovania a jednak o pohodlnosti hovoriaceho. Pôvodná snaha o novosť, inakosť, atraktivnosť výrazu sa mení na ošúchanú frázu, ktorá už neprekvapí ani obsahom, ani formou“ (ibid.: 11). Potvrďuje sa tak náš predpoklad o mechanickosti a stereotypnosti floskuly *nemusím*, ako aj o nižšej námahe na strane

produktora pri jej použití. Takto sa opäť dostáva do popredia pragmatický rozmer floskúl.

PRIŠLO/PRÍDE-Z_{os}-TO

Podľa Justa je česká floskula *přišlo mi* „vazba škaredá a navíc nepůvodní, otrocky a bez invence snad kdysi přejatá z němčiny: Es kommt mir vor“ (Just 2009: 262). Namiesto nej by sa podľa neho mali skôr používať konštrukcie: *případalo mi, měl jsem dojem, působilo to na mě, vadilo mi* (ibid.). Šimandl (2004) však Justovi oponuje a tvrdí, že „kdyby autor měl trpělivost pročíst v Slovníku spisovného jazyka českého jazyka 2 (1964: 1102) heslo *příjít* až k 18. významu, našel by tam svoje *přišlo mi* s doklady ukazujícími k 19. století: *přišlo mi vše jako sen, tak mi to přišlo divně*“. Příklady v budoucím čase (*příde mi to*) v tomto významu síce slovník neuvádza, ale v češtině sú bežné (Rončáková – Vandáková 2020: 264).

Aj v slovenčine verbum *prísť* vo význame „pripadať“ či „zdať sa“ zaznamenávame nielen v préterite (*přišlo mi to, prišlo jej to*), ale i v tvaroch prézenta (*príde mi to čudné, príde mi to až príliš prešpekulované*). Táto väzba sa v slovenčine hodnotí ako čechizmus (Rončáková – Vandáková 2020: 265), teda ako nespisovná. Jej nespisovnosť sa odvodzuje z faktu, že „sloveso *prísť* je dokonavé, čiže vyjadruje dokončený, uzavretý dej, a preto svojimi prítomníkovými tvarmi nemôže vyjadriť aktuálnu prítomnosť, ale iba budúci dej, napr. *prídem domov*“ (Jazyková poradňa 2011).⁽¹³⁾ V spojení *príde-Z_{os}-to* ide o „komunikovanie aktuálneho, prítomného postoja, dojmu, pocitu, ktorý nemožno formulovať tvarmi slovesa *prísť* vyjadrujúcimi iné významy a orientujúcimi dej alebo stav do budúcnosti. Prítomný dojem, postoj či pocit vyjadrujeme prítomníkovými tvarmi nedokonavých verb *zdať sa, prichodiť, pripadať, vidieť sa, javiť sa, byť* alebo inými slovesami“ (ibid.). Štatút spisovnosti majú v slovenčine len konštrukcie s nedokonavými verbami *prichádzať, prichodiť*; tie sú vo význame „pripadať“, „zdať sa“, „vidieť sa“ spisovné, napr. *všetko mi pripadalo ako sen* (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003).

13 Príspevok pod názvom „Je správne, keď v médiách používajú slovné spojenie ,príde mi to ľudské‘ alebo ,príde mi to pochopiteľné‘ namiesto spojenia ,pripadá mi to...?“ Dostupné na: <https://jazykovapradna.sme.sk/q/7738/> [prístup 21. 3. 2021].

Podľa iných názorov je však polosponové verbum *prísť* v konštrukcii typu *príde-Z_{os}-to* kvázidokonavé, s významom prítomného hodnotenia; „neorientuje dej alebo stav do budúcnosti, ale vyjadruje aktuálny subjektívny dojem a možno ho akceptovať ako hovorový variant verb *zdať sa*, *javiť sa* a *pod*.“ (Ivanová – Kyselová 2017: 212–213).

Polosponové *prísť* funguje v slovenčine ako floskula s variabilnou sémantikou a neprekvapuje, že ho možno sémantizovať podobne ako konštrukciu „prišlo mi to“ (Just 2009: 262), teda: „zdalo sa mi to“ (*Prišlo mi to, ako keby sa bál.*); *pripadalo mi to* (*Prišlo mi to, ako by som bojoval v Iraku.*); „videlo sa mi to, vyzeralo to“ (*Prišlo mi to ako 24-hodinová kontrola.*); „pôsobilo to na mňa“ (*Prišlo mi to, ako keby autorka upírov zmenila od základov.*).

Výrazná subjektivita hodnotenia, ktorú spojenie „*prísť-Z_{os}-to*“ konotuje, predurčuje jeho použitie predovšetkým v 1. os. singuláru, ale objavuje sa aj v ďalších osobách a v oboch číslach, v singulári i pluráli. Nasledujúca Tabuľka č. 2 ilustruje tieto výskyty príkladmi.

	Prézent	Préteritum
1. os. sg.	Príde mi to úbohé.	Prišlo mi to ako celkom dobrý nápad.
1. os. pl.	Ako sme ožratí, príde nám to veľmi vtipné.	Prišlo nám to zbytočné. Prišlo nám to ako ich pomsta.
2. os. sg.	Príde ti to normálne?	Prišlo ti to smiešne.
2. os. pl.	Príde vám to nedôstojné, trúfale a nepatričné.	Prišlo vám to prehnané a fantastické.
3. os. sg.	Príde jej to tragicky vtipné. Príde mu to zbytočné a nepotrebné.	Prišlo jej to ako trápne klišé.
3. os. pl.	Príde im to ako príliš pekná rozprávka.	Prišlo im to všetko náramne smiešne.

Tab. č. 2 Zastúpenie konštrukcie *príde/prišlo-Z_{os}-to* v jednotlivých osobách v prézente a préterite

Z pohľadu kolokability sa polosponové *prísť* v slovenčine dopĺňa väzbou so spojkou *ako* (*Prišlo mi to ako listovanie v lifestylovom časopise s veľkými obrázkami.*); adjektívom (*Prišlo mu to také veselé.*); príslovkou (*Prišlo jej to zaťažko*) alebo vedľajšou vetou (*Prišlo jej to, akoby ten výstrel bol zasiahol ju. Príde mi to tak, že voči sebe nemajú žiaden rešpekt.*). Subjekt sa často vyjadruje vedľajšou vetou (*Prišlo mu smiešne, ako majster taktizuje.*) alebo infinitívom (*Prišlo mi nepatričné takto zneužívať kamarátku*; Ivanová – Kyseľová 2017: 212). Rovnako sa vyskytuje konštrukcia s tzv. nevyzdvihnutým subjektom (*Prišlo mi, že zmeniť tému by nebolo na škodu.*; *ibid.*).

Možno súčasne vysloviť predpoklad, že jednak vplyvom prítomnosti nedokonavých pendantov (*prichádzať, prichodiť*) v analogických konštrukciách, jednak pod vplyvom úzu či prijatím názorov niektorých lingvistov môže časom dôjsť k úprave normy a k priznaniu štatútu spisovnosti aj konštrukciám *príde-Z_{os}-to/prišlo-Z_{os}-to* s polosponou *prísť* vo význame „ja- viť sa“, „zdať sa“.

DOSTALO/DOSTANE-Z_{os}-TO

Verbum *dostať* je v slovenčine lexikograficky zachytené v početných významoch (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003, Buzássyová – Jarošová 2006); ako floskula sa však vyskytuje v takých kontextoch, kde k nemu nemôžeme priradiť žiaden z nich. Nejde tu teda o významy spisovného verba *dostať*: „priať“ (*dostať balík*); „získať ako výsledok vývinu, procesu“ (*dostať smäd*); „byť postihnutý“ (*dostať chrípku*); „dopracovať sa k niečomu, získať“ (*dostať vyznamenanie*); „chytiť“ (*ak ťa dostanem, bude s tebou zle*); „s úsilím priviesť“ (*nemôže ho dostať na prechádzku*); „spôsobiť uvedenie do situácie, vyvedenie z nej“ (*Dostalo nás to priamo do deja, do tempa, do nálady*) (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003). Rovnako to nie je ani spojenie s významom „oklamať, ošialiť, dopáliť“ (*ale ma dostali!*; *ibid.*), ktoré je síce expresívne, ale kóduje negatívne sémy („oklamať“).

Floskula *dostalo ma / dostane ma-Z_{os}-to* sa používa na vyjadrenie pozitívneho postoja k pomenovávanej skutočnosti: „nadchlo ma to“ (*Videl som okolo polnoci padať úžasnú hviezdu a dostalo ma to*); „dojalo ma to“ (*Ja mám tento seriál veľmi rada, ale dostalo ma, že Tess zomrela a ako*

zomrela.);⁽¹⁴⁾ „páčilo sa mi to“ (*Trochu čudný humor, ale dostalo ma to.*); „zaujalo ma to“ (*Nie je to žiadna novinka, ale dostalo ma to.; Boli sme dec-ká, angličtine sme nerozumeli, ale dostalo nás to a drží to do teraz.*); „bolo to presvedčivé“ (*Dostalo ma to a to poriadne. Teraz aby sa človek vážne bál zaspáť.*); „pohltilo ma to“ (*Spoločenskej klasiky som sa bála, ale dostalo ma to.; Dostalo ma to natoľko, že som to začal trénovať.*).

Samozrejme, objavujú sa aj komunikačné kontexty, kde má floskula *dostalo-Z_{os}-to* blízko k negatívnemu významu „dopálilo, nazlostilo ma to“ (napr. kritizovanie imitácie východoslovenského dialektu v seriáli komentuje diskutujúci takto: *lebo akože toto „vypada“ ma dostalo [...] ma byť „vypatra“*). Presný význam spojenia *dostalo-Z_{os}-to* teda určuje až širší kontext, napr.: „A všetci sme plakali. Nemyslím smutné tváre, ale reálne slzy. Vojakova žena sklúčene prekrikovala smútočné reči, deti hladkali otcovu fotku pri rakve. Bolo to mimoriadne náročné, ťažké. Dostalo nás to všetkých.“ V tomto prípade má floskula *dostalo nás to* význam „dojalo nás to, silno to na nás zapôsobilo“.

Iné kontextové zapojenie určuje floskule, samozrejme, úplne odlišný význam: „Potom priateľ odisiel do školy do ineho mesta a ja som si uvedomila, že nemam žiadnych blizsich priateľov, pretože on bol moje vsetko, najlepší kamarat, priateľ, rodina. Nie je to dobre. Dostalo nas to nakolko, ze uz spolu nechodime. Zostali sme priatelia, ale riesime si kazdy vlastny život.“ V uvedenom úryvku z diskusného príspevku je spojenie *dostalo nás to* použité s významom „ovplyvnilo nás to, zlomilo nás to“. Napokon citovaný úryvok ukazuje aj použitie vágnej floskuly *riešiť* (*riešime si každý vlastný život*) vo význame „žijeme si“ (svoj život). Významová variabilita v slovenčine tak dáva za pravdu hodnoteniu, že floskula stráca „schopnosť popisovať skutočnosť a vypovedá spíš už jen o mluvčim“ (Just 2009: 107).

Podobne ako predchádzajúca konštrukcia *príšlo-Z_{os}-to*, aj spojenie *dostalo-Z_{os}-to* sa v slovenčine vyskytuje aj s rôznymi osobnými zámenami a vo futúre *dostane-Z_{os}-to* (*Dostane vás to, navodí tú správnu atmosféru.; Chcete vedieť, čo povedala? Vezmite si papierovú vreckovku. Dostane vás to.*).

14 V práci uvádzame autentické výpovede, ktorých súčasťou sú aj nespisovné lexémy (tu *veľmo*) alebo zápis bez diakritiky.

USTÁŤ

Kým v češtine sa verbum *ustát* zaznamenáva v slovníku neologizmov (Martincová 1998: 316) vo význame „překonat, zvládnout něco; ovládnout se“, Just (2009: 308–309) hodnotí tvar *ustojí* ako floskulu.

V slovenčine sloveso *ustáť* lexikograficky zachytené nie je, spisovná je len lexéma *ustať* vo význame „unaviť sa“ (*Ustali sme po ceste.*) a vo význame „prestáť“ (*Dážd' ustal.*). Okrem toho v slovenčine existuje verbum *ustáť sa*, „[o tekutine] státím nadobudnúť želateľné vlastnosti“. To síce možno použiť bez zvrtného „sa“, ale len „v spojení so slovesami *dať, nechať*: *dať, nechať u. polievku*“ (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003). Vo význame „vydržať, odolať (niečomu), obstať (v niečom)“ ho Jazyková poradňa (2008) v slovenčine hodnotí ako publicizmus, ktorý sme do slovenčiny prevzali z češtiny.⁽¹⁵⁾

V slovenských mediálnych textoch sa lexéma *ustáť* nadužíva v spomínaných významoch: „zvládnuť, prežiť“ (*Generálny riaditeľ AXA Henri de Castries v oficiálnom stanovisku potvrdil, že spoločnosť je pripravená ustáť akékoľvek ďalšie oslabovanie trhu.; Ale teraz je mojou úlohou ustáť náročné zmeny, ktoré nás čakajú, a uchádzať sa o podporu občanov.*); „prekonať“ (*DeLiPro s podporou Američanov krízu ustálo.*); „vydržať“ (*Slovenská výroba pomáha európskym obuvníkom ustáť čínsky tlak.*); „poradiť si“ (*Menej peňazí od mesta nemusí rómske gymnázium ustáť.; Aj keď spoločenstvu vlní hrozil zánik pre finančné problémy, ustálo to.*). Sémantickú variabilnosť a vyprázdnenosť floskuly *ustáť* vidno aj v čiastočne tautologických konštrukciách, napr. *George Clooney a Brad Pitt svoju slávu zvládajú ustáť.* (t. j. **zvládajú ju vydržať*).

Verbum *ustáť sa* podobne ako predchádzajúce floskuly vyskytuje v bulvárnych médiách, v diskusných príspevkoch a blogoch, napr.: *Klub Concorde 2 s pódium orámovaným ako v kukátkovom divadle, čo už určite kadekoho ustálo.; Manof, cislo si zapisem do mobilu, ale tak snad to nejako ustaneme, este raz vdaka aj za tie linky.; My dospeli to už ako-tak s nejakým tým frflaním ustojíme, ale s nádchou u dojčiat a batoliat je to úplne iné kafe* (detskechoroby.rodinka.sk).

15 Porov.: <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/1054/> [prístup 21. 3. 2021].

Objavuje sa však aj v publicistike v serióznych médiách a na serióznych portáloch: *Ustojíme aj vyššie ceny plynu, verí Fico*. (Pravda); „*Ako to ustojíme na Slovensku, ak neprijímame žiadne stabilizačné a motivačné prvky?*“ pýtala sa. (sksapa.sk); *Lenže môže sa stať čokoľvek, sínusoida nás môže dostať dolu a potom bude záležať len na našich silách, ako to ustojíme*. (Šport.sk); *Ustojíte svoje postavenie v regiónoch?* (Webnoviny).

Exemplifikácia z hovorových prejavov na internete zároveň ukazuje, že floskula *ustáť* ešte nemá ustálenú konjugáciu paradigmu (v 1. os. pl. *ustojíme, ustaneme*). Ako však pripomína Jazyková poradňa (2008), „[z]o slovo-
tvorného hľadiska nemožno proti slovesu *ustáť* namietajú, vzniklo pomocou predpony *u-* a základového slovesa *stáť*. Slovesná predpona *u-* vyjadruje v slovenčine aj „schopnosť vykonať nejaký dej“, napr. *udržať, uniesť*“.⁽¹⁶⁾ Predpokladáme preto, že časom si sloveso *ustáť* v naznačených významoch nájde miesto aj v najnovších slovenských lexikografických prácach.

VYTEŠOVAŤ SA

Na pomenovanie významu „mať radosť“ sa v slovenčine používa o. i. verbum *tešiť sa* (Kačala – Pisárčiková – Považaj 2003). Popri ňom sa však v hovorových prejavoch nadužíva aj verbum *vytešovať sa*, pri ktorom možno uvažovať o prevzatí z češtiny, kde sa takisto vyskytuje. Motiváciou pre používanie floskuly *vytešovať sa* môže byť snaha o originalitu či exkluzivitu vyjadrovania i súčasná módnosť tohto slova.

Význam verba *vytešovať sa* sa v slovenčine najčastejšie blíži k významu synonymnej lexémy *tešiť sa*, teda „mať radosť“ (*V duchu chválim autora trate, počasie a vytešujem sa, ako mi nôžky šlapú.; To je super a tiež sa vytešujem s tebou.*). Môže však označovať aj niekoľko ďalších, synonymných významov: „užívať si“ (*Vytešujem sa z mojej prvej dlhšej dovolenky za toto leto.*); „vychutnávať si“ (*25. 12. bude 6 mesiacov od kupy auta mojho života – Lancia Delta 1,4 Turbo Jet 150CV. Vytesujem sa z neho kazdy den.; Nič nedostal zadarmo, keď musel ustáť neveru so zdravotnou sestričkou, aby sa mohol vytešovať z ročného syna Jakuba, ktorého má s americkou priateľkou*

16 Porov.: <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/1054/> [prístup 21. 3. 2021].

Nicole.); „byť spokojný“ (*naucila som sa s tymito pliakami zit a vytesovat sa, ze to neestetické trapeenie nie je rovno na ociach ľudí*); „vyšantiť sa“ (*Necháme psa vytešiť sa s ulovenou korisťou.*).

Ako vidno, popri nedokonavom tvare *vytešovať sa* sa v slovenčine udomácňuje aj dokonavý tvar *vytešiť sa*,⁽¹⁷⁾ ktorý sa vyskytuje aj v češtine (*Ja ako spevák mám možnosť vytešiť sa z toho že za sebou mám 17-členný orchester.; Počas neho vám dáme opäť možnosť vytešiť sa z hudobného DVD, ktoré budete môcť u nás vyhrať.*). Kým nedokonavý tvar verba *vytešovať sa* sa spája s genitívnou predložkovou väzbou: *vytešovať sa z...* (*Väčšina skvostov, z ktorých sa istí poslucháči vytešujú pri Repete, ani nie je dielo dobrých Slovákov.; A zatiaľ, čo sa minister Kaník „vytešuje“ z ušetrených 300 miliónov...*); dokonavý tvar *vytešiť sa* sa spája s inštrumentálom *vytešiť sa s...* (*Necháme psa vytešiť sa s ulovenou korisťou.*); i s lokálom *vytešiť sa na (a tak sa snažím „vytešiť“ sa trochu na artmamke...)*.

Variabilnú sémantiku pozorujeme aj pri deverbatíve *vytešovanie (sa)*, ktorého význam je, zdá sa, ešte viac závislý od kontextu. *Vytešovanie sa* sa používa vo význame „vyžívanie sa“ (*Nie vytešovanie sa v zmenách stanov či logu netopiera ako čítam v úlohách ktorými sme výbor poverili.*); „užívanie si“ (*Na vytešovanie sa je iste benzínový šesťvalec špica, ale to aby si k cene za palivo pripočítal aj cenu za „mýto“, keď sa zeleným nebude tvoje vytešovanie sa moc pozdávať.*); ale aj ako „utešovanie sa, hľadanie útechy v niečom“ (*Pekné feministické vytešovanie sa.*). Opäť však možno nájsť komunikačné situácie, kde ani širší kontext nedokáže špecifikovať presný význam verbálneho substantíva *vytešovanie sa*; napr. v diskusnom príspevku s nadpisom „Vytešovanie sa nie je útecha“ (debata.pravda.sk) ani obsah príspevku nespresní význam tejto floskuly, čo len potvrdzuje vlastnosť vágnosti floskuly.

Okrem deverbatíva *vytešovanie sa* sa v internetových médiách frekventovane vyskytuje aj adjektívum *vytešený* ako synonymum adjektíva „naradovaný“⁽¹⁸⁾ (*Keď som večer prichádzal domov z mítingov, vytešený*

17 V Slovenskom národnom korpusu je výskyt tvarov takýto: *vytešovať sa* (150×), *vytešiť sa* (4×).

18 Dostupné na: <http://slovník.azet.sk/synonyma/?q=naradovan%C3%BD> [prístup 20. 3. 2021].

a nafetovaný omamnou vôňou slobody.; Som veľmi vytesený z prázdnin.). Aj takáto slovotvorná potencia verba *vytešovať* sa naznačuje jeho produktívnosť a vytvára prostriedky pre jeho väčšiu stabilizáciu v lexikálnej zásobe slovenčiny.

ZÁVER

Naznačený výpočet frekventovaných a sémanticky vágných pomenovaní nie je ani zďaleka vyčerpávajúci, a to tak v samotnej slovenčine, ale i v komparácii s češtinou. Poskytnúť takýto kompletný zoznam však ani nebolo ambíciou tohto textu. Skôr sme v ňom chceli širšie pomenovať paralely a analógie s takými českými lexémami a spojeniami, ktoré za floskuly v češtine označil Just. Analýza ukázala, že v komparatívnom pláne dvoch historicky i typologicky blízkych jazykov, slovenčiny a češtiny, sa v sémantizácii i v spôsobe zapojenia do syntagmy tieto slovenské lexémy prekrývajú so svojimi českými pendantmi.

Zoznam ďalších paralel i prienikov v oblasti floskúl a módných slov medzi češtinou a slovenčinou by iste stačil na samostatnú publikáciu; my sme týmto stručným ponorom naznačili len možný uhol nazerania na ne. Ak aj naše pozorovanie nebolo úplné najmä vo vzťahu k druhému členu páru, teda češtine, prinajmenšom sa tak otvára priestor pre dopracovanie tohto uhla pohľadu. Tento krátky exkurz chce preto skôr slúžiť ako inšpirácia pre hľadanie ďalších paralelných vzťahov i diferencií v oblasti „floskulizácie“ verejného diskurzu na oboch stranách česko-slovenskej hranice.

Dosah internetových médií, v ktorých sa prezentované floskuly frekventovane používajú, je veľmi veľký a v súčasnosti nemožno celkom predpovedať, či tieto lexémy zostanú len módnym vyjadrením, na ktoré sa po čase možno zabudne, ako to pri módných slovách predpokladá Crystal (1995),⁽¹⁹⁾ alebo získajú trvalejšie miesto v slovnej zásobe slovenčiny.

19 Podľa Crystala je problémom módných slov fakt, že sú prechodné a nepredvídateľné (Crystal 1995: 179).

Predpokladáme však, že vďaka internetizácii médiálneho priestoru a tým aj širšiemu dosahu médií na čitateľov sa floskuly a módne slová ako kategória lexém udrží bez ohľadu na výhrady lingvistov či laikov.⁽²⁰⁾

Napokon chceme vyjadriť nádej, že príspevok sa svojím obsahom vzdialil od svojho názvu „To nerieš, príde mi to zbytočné“ a že čitateľovi nepripadalo (ani neprišlo) zbytočné tieto sémanticky vágne, ale pritom populárne lexémy „riešiť“.

PhDr. Miroslava Gavurová, PhD.

Inštitút anglistiky a amerikanistiky

Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

Ul. 17. novembra 1, 08001 Prešov

miroslava.gavurova@unipo.sk

Štúdiá vznikla v rámci projektu KEGA 010PU-4/2020

Interaktívna štylistika – analýzy a syntéza.

20 Napokon i samotný kritik floskúl V. Just v jednom z rozhovorov priznáva: „Keď sa dnes pozerám na svoje staršie recenzie, tak sa často až desím, koľko slov, ktoré dnes kritizujem, som tam použil.“ Ale jedným dychom dodáva: „Jazyk sa bez floskúl, alebo všeobecne používaných fráz, nezaobíde, ale ide o to, aby neboli nadbytočné, aby floskula nebola jadrom výpovede. Keď chce človek niečo povedať, malo by to mať hlavu a pätu a nemalo by sa to obliekať do verbálnej uniformy. Pre mňa boli inšpiráciou situácie, keď sa prenáša už len ten obal, tá vata, a jadro tam nie je, prípadne jadrom výpovede je šum“ (Gális – Just 2009).

LITERATÚRA

BUZÁSSYOVÁ, Klára – JAROŠOVÁ, Alexandra (Hl. red.)

2006 *Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G* (Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied)

CRYSTAL, David

1995 *The Cambridge Encyclopedia of the English Language* (Cambridge: CUP)

FINDRA, Ján

2008 „Mikroparadigma slangu a elipsa nemusím“; *Kultúra slova* 42, č. 1, s. 7–14

GÁLIS, Tomáš – JUST, Vladimír

2009 „Ide o to, aby floskula nebola jadrom výpovede“; *týždeň* [on-line], 13. 12. 2009; <http://www.tyzden.sk/casopis/2009/50/ide-o-to-aby-floskula-nebola-jadrom-vypovede.html> [prístup 12. 3. 2021]

GAVUROVÁ, Miroslava

2012 „Manžela neriešim“: Floskuly v slovenskom internetovom priestore“; in Michal Bočák, Juraj Rusnák (eds.), *Médiá a text 3 mediálny text: lingvistika – kultúra – literatúra* (Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove), s. 40–55

HANSEN, Björn – NEKULA, Marek – BANÁŠOVÁ, Monika

2011 „Nová konstrukce ‚Karla Gotta nemusím‘ v češtině a slovenštině: případ lexikalizace, pragmatikalizace nebo začínající degramatikalizace?“; *Slovo a slovesnost* 72, č. 4, s. 243–267

IVANOVÁ, Martina

2017 *Modálnosť a modálne verbá v slovenčine* (Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove)

IVANOVÁ, Martina – KYSEĽOVÁ, MIROSLAVA

2017 „Vybrané aspekty sémantickej klasifikácie slovies“; in Martina Ivanová (ed.), *Vybrané aspekty valencie verb v slovenčine* (Prešov: Prešovská univerzita), s. 147–300

JAROŠOVÁ, Alexandra – BUZÁSSYOVÁ, Klára (ved. red.)

2011 *Slovník súčasného slovenského jazyka. H – L* (Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied)

„Je slovo ustáť vo význame vydržať, odolať niečomu či obstať v niečom spisovné?“
2008; <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/1054/> [prístup 21. 3. 2021]

„Je správne, keď v médiách používajú slovné spojenie ‚príde mi to ľudské‘ alebo ‚príde mi to pochopiteľné‘ namiesto spojenia ‚pripadá mi to... ‘?“
2011; <https://jazykovaporadna.sme.sk/q/7738/#ixzz6ppSKCH8c> [prístup 21. 3. 2021]

JUST, Vladimír

2009 *Velký slovník floskulí* (Praha: LEDA/Rozmluvy)

KAČALA, Ján – PISÁRČIKOVÁ, Mária – POVAŽAJ, Matej (eds.)

2003 *Krátky slovník slovenského jazyka*; 4. dopl. a upr. vyd. (Bratislava: Veda)

MARTINCOVÁ, Olga

1998 *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1* (Praha: Academia)

MJØS, Ole J. – MOE, Hallvard – SUNDET, Vilde Schanke

2014 „The functions of buzzwords. A comparison of ‘Web 2.0’ and ‘telema-
tics’“; *First Monday* 19, č. 12, 1 December 2014; [https://firstmonday.org/ojs/
index.php/fm/article/view/4896/4181](https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/4896/4181) [prístup 19. 3. 2021]

NEUMAN, Yair – NAVE, OPHIR – DOLEV, ERAN

2011 „Buzzwords on Their Way to a Tipping Point: a View from the BlogoS-
phere“; *Complexity* 16, s. 58–68

PALÁTOVÁ, Helena

2013 *Frekvenční analýza českých floskulí na vybraných korpusech* [Bakalár-
ska práca] (Brno: Masarykova univerzita: Filozofická fakulta)

PETRÁČKOVÁ, Věra – KRAUS, Jiří (eds.)

2005 *Slovník cudzích slov (akademický)*; 2., doplnené a prepracované vyd.
(Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá)

RONČÁKOVÁ, Terézia – VANDÁKOVÁ, ZUZANA

2020 *Slovenčina v médiách* (Ružomberok: Verbum)

SLOMEK, Jaromír

2004 „Slovník floskulí“; <https://vltava.rozhlas.cz/slovník-floskuli-7872300>
[prístup 19. 3. 2021]

Slovenský národný korpus – prim-9.o-public-all

2018 (Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV); <https://bonito.korpus.sk/index.html> [prístup 15. 3. 2021]

ŠALING, Samo – IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – MANÍKOVÁ, Zuzana

1997 *Velký slovník cudzích slov* (Bratislava – Velký Šariš: SAMO – AAMM)

ŠIMANDL, Josef

2004 „Máme slovník floskulí“; *Naše řeč* 87, č. 4, s. 208–213